

Hoog tijd voor meer kwaliteit en ambitie in

Waar moet het heen met het Vlaamse onderwijs? Daarover is deze regeerperiode al behoorlijk wat gediscussieerd. Logisch, want onze hersencellen zijn onze meest waardevolle grondstof. Onderwijs is dan ook een van de belangrijkste Vlaamse bevoegdheden.

Liefst zes parlementsleden van de N-VA leggen in de commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement de minister bij tijd en stond het vuur aan de schenen. Onder hen Kempenaar en ‘ancien’ Kris Van Dijck en Waaslander Koen Daniëls, die stevig zijn stempel drukte op de modernisering van het secundair onderwijs en de nieuwe eindtermen.

“Wij liggen wakker van de kwaliteit van het onderwijs in Vlaanderen”, zei

Bart De Wever in zijn toespraak op de familiedag. Gaat de kwaliteit van ons onderwijs inderdaad achteruit?

Kris Van Dijck: “Ik begin aan mijn vierentwintigste jaar als parlements lid in de commissie Onderwijs. Dat begon met toenmalig minister van Onderwijs Luc Van den Bossche. Sindsdien zag ik veel onderwijsministers, deskundigen, topambtenaren en kabinetsmedewerkers de revue passeren. Decennialang waarschuwen wij vanuit onze fractie al voor het steeds ver-

der achteruitgaan van de kwaliteit. De kroniek, misschien, van een aangekondigde dood die me echt geen goed gevoel geeft.

Ligt dat aan de inzet van onze leerkrachten? Neen, zeker niet. Wel aan de focus die verschoof van kennis naar vaardigheid. Van kennen naar kunnen. Maar stevige huizen bouw je niet op zand. Een stevig fundament is nodig, denk maar aan kennis van het Nederlands. Aan leren leren. Ja, aan het kweken van discipline in plaats van de zesjescultuur, waarbij gelijke kansen synoniem zijn geworden voor nivellering. Heb ik ongelijk? Kijk naar de internationale vergelijkingen. Kijk naar de uitslagen van onze leerlingen en scholieren

Ik zie twee tendensen. Een eerste tendens is het idee dat alles wat wordt geleerd 'leuk' moet zijn. Het gevolg daarvan is dat alles wat als moeilijk zou kunnen worden ervaren, werd geschrapt. Grammatica, zinsbouw, de oppervlakte van een cirkel, ... het ging allemaal voor de bijl in de leerplannen. Die weg van de minste weerstand is nefast. Zowel voor de basiskennis van de kinderen als voor de vorming van hun doorzettingsvermogen. Een tweede tendens is ingegeven door Google: leerlingen moeten niets meer kennen 'want ze kunnen het toch opzoeken'. Maar om iets te kunnen opzoeken, heb je ook basiskennis nodig. Je moet gericht en efficiënt kunnen zoeken, en bovendien moet je de waarde en inhoud van de informatie die je vindt kunnen beoordelen."

Kunnen we die tendensen keren?

Kris: "Deze regeerperiode hebben we reeds veel werk verricht. Maar in de feiten hebben we al te veel ervaren dat de bijsturing die wij wilden helemaal geen evidentie was. Elke beslissing om de kwaliteit weer te versterken, kwam er pas na politieke strijd, voor én achter de schermen. Neem de introductie van techniek in het basisonderwijs. Iedereen had en heeft de mond vol van meer aandacht voor techniek, ook in de lagere school. Maar het invoeren van een volwaardig vak wetenschap en techniek door dat af te splitsen van Wereldoriëntatie (WO) en daarvoor vakleerkrachten aan te stellen? Dat was een brug te ver. Het was een strijd zowel binnen de meerderheid als tegen de onderwijsverstrekkers. Wat evident lijkt, is dat in de praktijk niet altijd. En al zeker niet in de grote machine en moloch die onderwijs soms is."

Koen: "Bij het opstellen van de nieuwe eindtermen voor de eerste graad secundair onderwijs hebben we er met de N-VA voor gezorgd dat in elke eindterm de noodzakelijke kennis expliciet is opgenomen. We wilden het zo ambitieus, concreet en duidelijk mogelijk. Dat is gelukt,

maar het was niet evident, aangezien andere partijen liever vage eindtermen zagen. Die concrete eindtermen met kennis moeten letterlijk in de leerplannen van de koepels komen. Want een concrete eindterm mét de klemtoon op kennis geeft de leerkracht net duidelijkheid over wat de overheid minimaal verwacht. Dat steekt hem of haar ook een hart onder de riem: kennis mag opnieuw én is nodig. Met diezelfde filosofie zullen wij ook de nieuwe eindtermen van de rest van het secundair onderwijs en van het basisonderwijs opstellen. Dat proces loopt de volgende jaren.

“ De eindtermen moeten zo ambitieus, concreet en duidelijk mogelijk zijn.

Daarnaast moeten we leerkrachten aanmoedigen om ambitieus te blijven en hun eigen normen zonder schaamte te behouden. Om onderwijspsycholoog Wim Van den Broeck te citeren: "Een kind komt altijd uit waar de lat voor hem wordt gelegd. Niet hoger." Leerlingen worden net gemotiveerd wanneer de lat hoog genoeg wordt gelegd, en wanneer ze er na een inspanning overheen gaan."

Veruit de meeste leerlingen gaan naar een school van het katholieke onderwijsnet. Toch lijkt de N-VA wel op ramkoers te liggen met dit net?

Koen: "In Vlaanderen kiezen veel ouders en leerlingen voor katholieke scholen. Die scholen hebben een ruime traditie en ervaring, en vele bieden ook zeer degelijk onderwijs aan: zowel inhoudelijk als op het vlak van attitudes. Maar bij schoolbezoeken stel ik keer op keer vast dat er werkelijk een groot verschil is tussen wat katholieke scholen aangeven qua noden en hoe hun eigen katholieke onderwijskoepel daarmee omgaat. Onze kritische vragen zijn dus niet gericht aan die scholen, maar wel aan de koepel, die zogezegd die scholen vertegenwoordigt maar eigenlijk vooral bezig is met het stelselmatig ont-

het onderwijs

wanneer we die vergelijken met het verleden. Dat moet keren."

Waarom ligt die achteruitgang dan wel?

Koen Daniëls: "In onderwijs spelen veel factoren een rol. Leerkrachten hebben de afgelopen jaren keer op keer nieuwe pedagogische adviezen gekregen, veelal van hun 'onderwijskoepel'. De koepel is een private organisatie die de aangesloten scholen zou - inderdaad, 'zou' - moeten ondersteunen en vertegenwoordigen. Maar die pedagogische adviezen staan vaak haaks op de klaservaring van leerkrachten en directies. Steevast moesten kennis of andere moeilijkere onderdelen van de leerstof sneuvelen.

plooien van macht over die scholen en het onderwijslandschap.”

Er was heel wat te doen over de beslissing van diezelfde katholieke onderwijskoepel om het aantal uren Nederlands te verminderen ten voordele van het vak burgerschap.

Koen: “Het is onbegrijpelijk dat de grootste koepel, Katholiek Onderwijs Vlaanderen, na alle alarmerende signalen over de kwaliteit van het Nederlands voorstelde om een uur Nederlands te schrappen. Pas op, burgerschap op school is een goede zaak, maar niet ten koste van Nederlands. Het hoger onderwijs trok recent nog aan de alarmbel over de taalkundige kwaliteiten van de startende studenten. Vlaanderen zakte in een internationale studie van plaats 8 naar plaats 32 inzake begrip lezen. Dan moet je niet minder Nederlands onderwijzen maar net meer.

“

Onbegrijpelijk dat onderwijskoepels de richtlijn geven géén taalbaden Nederlands in te richten.

Decretaal is het bijvoorbeeld mogelijk om in een school een taalbad Nederlands in te richten tot één volledig jaar in het basisonderwijs en tot drie uur naschools onderwijs in het secundair onderwijs. Dat is in het belang van de leerling die Nederlands-onkundig is, maar evenzeer in het belang van de leraar en de andere leerlingen. Want de tijd die een leraar besteedt aan leerlingen zonder kennis van het Nederlands en zijn aangepast - vereenvoudigd - woordgebruik, hebben nu eenmaal ook invloed op de leerkanalen van andere leerlingen. De leerling zelf die onvoldoende Nederlands kan, heeft ook een grote kans om niet te slagen. Het is dan ook onbegrijpelijk dat koepels de richtlijn geven géén taalbaden Nederlands in te richten. Een goede kennis van het Nederlands is nochtans de basis voor een succesvolle (school-)loopbaan.”

Koen Daniëls: “Er is werkelijk een groot verschil tussen wat katholieke scholen aangeven qua noden en hoe hun eigen katholieke onderwijskoepel daarmee omgaat.”

Zo’n vak burgerschap, wat moet daarin dan aan bod komen?

Kris: “Burgerschap krijgt alleszins een centrale rol in de nieuwe eindtermen. Voor ons, als Vlaams-nationalistische partij, is dat een evidentie. Vanuit geschiedkundig, democratisch en gemeenschapsvormend oogpunt valt daar weinig over te discussiëren. De ontvoogdingsgeschiedenis van ons volk en onze democratische instellingen moet daar alleszins aan bod komen. Net zoals onze identiteit, gebaseerd op onze humanistische waarden en normen.”

De leerplicht dan. Vandaag ligt die op zes jaar. Wil de N-VA die leeftijd verlagen?

Koen: “In het kleuteronderwijs krijgen kinderen een belangrijke basis om een goede start te kunnen maken in de lagere school. Ze krijgen daar concepten zoals ‘meer’ en ‘minder’ onder de knie, de voorbereiding voor de schrijfmotoriek, de uitbreiding van hun woordenschat, ... Wie tijdens zijn kleuterjaren geen onderwijs geniet, start met een achterstand. We hebben deze regeerperiode al een premie ingevoerd voor ouders die hun kind voldoende naar de kleuterschool sturen. Daarnaast is een verlaging van de leerplicht zeker bespreekbaar voor de N-VA. Vijf jaar, de leeftijd van de laatste kleuterklas, lijkt ons ideaal.

Onder die leeftijd zijn kinderen nog vaak ziek, of gaan ze bijvoorbeeld halve dagen naar de kleuterklas. Bij een wettelijke leerplicht op die leeftijd zou voor elke afwezigheid door ziekte een doktersattest nodig zijn. We zouden ook te maken krijgen met de uitdaging om levensbeschouwelijke vakken in het kleuteronderwijs te moeten inrichten, wat grondwettelijk verplicht is in het leerplichtonderwijs. Dat alles zou het nog verder verlagen van de leerplicht nodeloos duur en complex maken.”

“

Wie tijdens zijn kleuterjaren geen onderwijs geniet, start met een achterstand.

Leerkrachten en directieteam klagen over de toegenomen werkdruk en de planlast. Hoe kunnen we hen gemotiveerd houden en het beroep aantrekkelijker maken?

Kris: “Dat doen we in de eerste plaats door vertrouwen te geven en hen hun ding te laten doen. Goede leerkrachten hebben nood aan vrijheid, met de eindtermen als bakens. De betutteling vanuit koepels en andere tussenstructuren werkt daarentegen verstikkend. De lerarenopleiding en

de constante bijscholing moeten voor kwaliteit zorgen, maar ook het statuut dient te worden aangepast. Van een beginnende leerkracht mogen we niet hetzelfde verwachten als van een doorwinterde collega. Variatie in hun opdracht en werk moet de vlakke loopbaan doorbreken. Vlaams volksvertegenwoordiger Vera Celis blijft op die nagel slaan in het parlement.

En ja, ook de mogelijkheid om corrigerend op te treden waar sommigen falen, mogen we niet vergeten. Wat is er meer demotiverend voor hardwerkende leerkrachten dan collega's die niet dezelfde gedrevenheid aan de dag leggen en daar nauwelijks op kunnen worden aangesproken? Goed werken belonen en slecht werken sanctioneren. Het kan in alle beroepssectoren, maar niet in het onderwijs. Dat is nefast."

Zijn sommige scholen niet te klein? Is meer samenwerking of fusioneren niet efficiënter?

Koen: "Dat scholen samenwerken zoals dat vandaag gebeurt in scholengemeenschappen, is een goede zaak. Men kan groepsaankopen doen, samen vervangingen van afwezige leerkrachten organiseren, gemeenschappelijke studiedagen organiseren, een preventiebeleid uitbouwen. Maar de ene school is de andere niet inzake pedagogische aanpak en schoolcultuur. Ouders, leerlingen en leerkrachten kiezen voor het VTI, het atheneum of het college, en niet voor een identiteitsloze 'Campus Zuid'.

Scholen die willen fusioneren, kunnen dat. Maar vanuit de overheid willen wij

Kris Van Dijk: "Elke beslissing om de kwaliteit weer te versterken, kwam er pas na politieke strijd, voor én achter de schermen."

dat niet opleggen. Het is dan ook vreemd dat Lieven Boeve, de vertegenwoordiger van het vrij onderwijs - let op het woord 'vrij' - de overheid oproept scholen decretaal verplicht te fuseren én bijkomende structuren op te richten. Maar we hebben de mensen en middelen niet nodig in 'bovenschools' management. Wel in de klas en in de school: daar zijn de leerlingen, daar gebeurt het. In Nederland is men ondertussen trouwens al fusies aan het terugschroeven, laat ons dus wijs zijn."

Ook over het M-decreet is heel wat te zeggen. Veel leerkrachten vinden dat de slinger van de inclusie wel erg ver is doorgeslagen, en dat het helemaal niet zo gemakkelijk is een klas te managen met veel leerlingen die zoveel aandacht nodig hebben.

Kris: "Dat zegt collega Kathleen Krekels al vier jaar. Voor ons is het vrij duidelijk. Wij volgen diegenen die de algemene inclusie

verkondigen niet, evenmin als diegenen die zorg in het gewoon onderwijs afwijzen. Iedereen moet zijn verantwoordelijkheid opnemen: ouders en kinderen, maar ook scholen en de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB). Onze leidraad, 'gewoon onderwijs als het kan, buitengewoon onderwijs als het nodig is', vat dat kernachtig samen. Elk kind verdient optimale kansen en hoort in de juiste school te zitten. En dat is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle actoren."

We staan voor lokale verkiezingen. Wat kunnen of moeten steden en gemeenten doen voor het onderwijs in hun gemeente?

Kris: "Op veel plaatsen zijn steden en gemeenten verstrekkers van onderwijs. Zeker in het basis- en deeltijds kunstonderwijs zijn dat belangrijke spelers. Lokaal geven we vorm aan een pluralistisch onderwijs. Wat mij betreft is dat ook een basisopdracht voor lokale besturen. Daarnaast zitten gemeentebesturen in de cockpit voor een lokaal flankerend beleid. Dat wil zeggen dat ze de scholen ondersteunen, bijstaan en samen voor een lerende gemeente of stad te zorgen. Zo kunnen gemeenten acties ondernemen tegen spijbelen, schoolgebouwen na de schooluren beschikbaar stellen of ouders aanzetten om hun kleuters naar school te sturen."

Ondertussen in Brussel ...

De populariteit van het Nederlandstalige onderwijs in Brussel stijgt al decennia. In het Brusselse Nederlandstalige basisonderwijs is bij de start van het nieuwe schooljaar de grootste uitbreiding van het aantal plaatsen vastgesteld in acht jaar tijd. Dat blijkt uit cijfers van het Lokaal Overlegplatform (LOP). In het basisonderwijs kwamen er 1 448 plaatsen bij tegenover vorig schooljaar. In het secundair onderwijs gaat het om 230 stoelen.